

Duhovna obnova

o desetoj obljetnici Maričine smrti, 8. 10. 1967.

Sretna je misao i posve u skladu s II. Vatikanskim koncilom da godina 1967., u koju pada deseta godišnjica smrti utemeljiteljice Ustanove Marice Stanković, bude napose posvećena duh. obnovi čitave Ustanove. Nastojat ću vam – prema svojim sjećanjima i dojmovima – u krupnim crtama dozvati u pamet njezin lik.

I. razmatranje

Sestra Marica je po mom sudu i kako sam je ja doživljavao bila jedna bogata, lijepo zaokružena, neobično uravnotežena djevojačka – ljudska narav; bez svake namještenosti, jednostavna, priprosta i prirodna; bez svake ukočenosti, iskrivljenosti i osakaćenosti; na njoj nije bilo ništa traženog, namještenog, afektiranog, usiljenog, sve pravo i autentično ljudsko; toliko neposredno i spontano da se moglo pričiniti da je i odveć ljudsko. Njezino držanje, njezin nastup; kad vas je gledala, kad je s vama razgovarala, debatirala; kad se radovala uspjehu, žalostila radi neuspjeha; kad se s vama veselila ili s vama plakala; kad je radila, odmarala se, jela, zabavljala se itd. (...) sve je to bilo tako ljudski.

Doista, njena pobožnost i askeza nije je iznakazila i deformirala; ništa joj nije oduzela od prirodne nepatvorenosti i svježine; ništa je nije kočila i sapinjala u njezinoj prirodnoj spontanosti i temperamentnosti; njezina religioznost ne samo da je nije otuđila njoj samoj, nego po njoj je nekako pronašla samu sebe i potpuno razvila svoj individualni ljudski lik.

Dakako da je to dar što ga je primila – dar, što ga ne prima svako. Nikad ne smijemo zaboraviti, da ih ima među nama i da ćemo ih puno sresti na našem životnom putu i u našoj neposrednoj blizini, koji u tom pogledu nisu ni izdaleka tako privilegirani. Ima ih koji se već rađaju tjelesno zakržljali, deformirani, ali ima ih još puno više, koji se rađaju psihički bolesni ili nepotpuno razvijeni; koji su već hereditarno opterećeni, koji dolaze na svijet s teškim temperamentom, s osakaćenom i deformiranom psihičkom strukturom; koji će biti prisiljeni, da svoju životnu pjesmu od rođenja do smrti izvode na pokvarenom i raštimanom instrumentu svoje psihofizičke konstitucije. Njima ni uz najbolju volju, ni uz junačko svladavanje i trajno naprezanje neće uspjeti da iz svog bića izvabe jednu – za ljudske uše ugodnu melodiju; da svojim vladanjem i djelovanjem steknu priznanje i simpatije ljudi. Providnost im je stavila na raspolaganje jedan već oštećeni i raštamani instrument. Pred onim, koji zna iz kakvog ih je tkiva sazdao, pred Sveznajućim oni će biti veliki, možda puno veći od onih – pred ljudima – najvećih; ali pred ljudima, pred svojom okolinom oni će uvijek ostati nekakvi čudaci, nemogući ljudi; uvijek će ostati u sjeni, neshvaćeni, krivo prosuđivani u svojim nastojanjima i zapostavljani i omalovažavani. Velik je to križ. Blago onome, koji ga od svojega Gospodina u skromnoj podložnosti, strpljivo prima i u svjetlu Kristova Križa junački nosi.

Ali isto tako je velik i posve nezaslužen dar, jedna psihički i tjelesno zdrava, neokrnjena, puna i sretno usklađena narav. Držim, da je taj dar sestra Marica primila. Ali ga nije samo tako, lijeno i badava uživala; ona ga je surađujući vjerno s milošću uljepšala i usavršila; s primljenim naravnim darovima je marljivo stjecala nove talente. Teško je definirati i izreći, po čemu se odmah vidi i razabire da jedno autentično ljudsko biće i ljudsko dijete, nije samo ljudsko, nego još u potpunijem i dubljem smislu Božje dijete; teško je reći u čemu se i kako manifestira taj posebni sjaj i čar, po kojem odmah osjetite: tu je sve ljudsko prožeto, uzdignuto i preobraženo nečim transcendentnim;

po čemu na tim krhkim, propadljivim, jadnim i smrtnim ljudskim djetetom, osjećaš dah vječnosti i perspektive beskonačnosti, po čemu se nad jednim ljudskim bićem obistinjuje riječ psalmiste: *Lumen vultus tui Domine affusum est super nos* – nad našim se bićem, Gospodine, razlijeva sjaj tvogega lica.

A nije ni lako reći, kao se to stječe, kako netko do toga dolazi. Za neke bismo gotovo rekli, da ih je Duh Božji i žar milosti od nježnog djetinjstva tolikom snagom zahvatio i posebnim nadnaravnim sjajem obilježio, kroz čitav život svojom snagom nosio i pratio, da u tom nije bilo nekog njihovog posebnog naprezanja. I kod pokojne Marice je bez sumnje milost od početka neobično radila, ali – kako već rekosmo – isto tako je sigurno, da je ona s Božjim predodabranjem surađivala. Rekao bih da ju je uvjerenje da se sav njezin život – i po danu i po noći, i u radu i u odmoru, odvija pred uvijek otvorenim i budnim Božjim okom; uvjerenje da uvijek stoji pred licem Očevim, malo pomalo toliko proželo, da se nije trebala puno truditi pred licem Očevim, malo pomalo toliko proželo da se nije trebala puno ni truditi i posebnim činima si to u pamet dozivati. Ona je – rekao bih – živjela i hodala u svjetlu živoga osobnoga Boga, vječno uvijek prisutne i djelotvorne Ljubavi, tako jednostavno i prirodno kako mi hodamo i živimo u svjetlu i milovani toplim zrakama sunca, a da na to uopće ni ne mislimo niti posebno prema izvoru svjetla oči dižemo. Taj trajni i intenzivni osjećaj Njegove prisutnosti, osjećaj da na njoj trajno počiva oko onoga kojega je zavoljela, kojemu se predala i koji nju toliko ljubi, davao joj je snagu za trajnu budnost, spremnost i snagu, da se unatoč svog živog temperamenta, prirodne spontanosti, trajno ima u vlasti i disciplini. U tom općem okviru autentično ljudskoga, prirodnosti i jednostavnosti, možemo sada istaknuti neke pojedine crte, koje se na njezinoj ljudskoj fizionomiji jače ističu.

1. To je najprije njezina trajna vedrina i nasmijanost, optimizam koji je nosi kroz život, optimizam kojim ona pristupa i ulazi u sve

ljudsko zbivanje. Svakome, tko je imao prilike da je trajnije opaža, morala je ta crta pasti u oči. Gdje je bila sestra Marica, tamo ste si jedva mogli predstaviti nešto namrgođenoga, mračnoga i teškoga, tamo gdje je bila ona odzvanjao je redovito, ne razuzdani, još manje raskalašeni, niti neobuzdani, niti plitki, nego autentični, zvonki, mladenački smijeh. »Mladost vedrine« mogli bismo reći za čitav njezin život. To je bilo nešto s njom i s njezinim bićem sraslo. Prirodni dar, povezan s njezinim sangvinično – koleričnim temperamentom.

No nema sumnje da je i ta crta na njezinom licu bila svjesno njegovana i sudjelovanjem s milošću preobražena. Odmah ste mogli osjetiti da izvori te radosti nisu samo u naravi, da radost ključa iz većih dubina: iz svijesti da je Božje dijete, da živi u Božjem svijetu, u Božjoj povijesti, da je uklopljena i ugrađena u Božje nacрте – da je poslušala onu: *Sentite de Deo in bonitate* – dobro mislite o Bogu, njegovim namjerama i nacrtima – *Omnes viae Domini misericordia et veritas* ... da nas Božja stvaralačka i milosrdna ljubav otkupljene – unatoč svih naših nemoći i zatajenjima nosi k sebi, u zagrljaj svoje vječne ljubavi. Uvjerenje da je upravo zato život neizrecivo velik, pun najdivnijeg smisla, tako lijep ... i da je lijepo živjeti. Zato je njezina radost trajna, duboka, ali i smirena i umjerena. Ona je ispunila apostolovu: *Gaudete, iterum gaudete, modestia vestra nota sit omnibus hominibus* ...

Nema sumnje da ju je na radost i vedrinu poticala i misao na apostolat. Ona je dobro znala, koliko ljudi traže i žedaju vedrine i nepatvorene radosti i srdačnog smijeha, i kako ga rijetko nalaze. Pogotovo da se cvijet čovječanstva *mladost* propinje za tim Suncem nasmijanosti i sreće. Ona je znala, da čovjek u dnu svoga srca nosi uvjerenje: gdje je prava istina tamo mora biti i prava sreća; a gdje je prava sreća tamo mora biti i životna istina. Radost i veselje apostola najbolja je legitimacija za Istinu, koju naviješta. Zato u paragrafu 25. Pravila upozorava Suradnicu: »neka k dušama prilazi uvijek vedra i nasmijana«, a u paragrafu 43. kaže »Lična izolacija sasvim je u

suprotnosti s duhom Ustanove i njezinim zadacima ... dakako, uza svu vedrinu i srdačnost kod raznih posjeta, neka misli na to, da ovamo ne ulazi radi zabave i razonode već poradi duša, poradi apostolata. Ali zato ne smije ništa izgubiti od nepatvorene radosti i naravnoga ponašanja, jer sve što je usiljeno i namješteno ne koristi apostolatu ... «

2. Otvorenost – zanimanje za svu ljudsku stvarnost, za sva područja ljudske kulture i čovjekovih nastojanja; spremnost za suradnju na izgrađivanju boljega svijeta budućnosti. Sestra Marica je svestrano i solidno obrazovana žena; ona posjeduje lijepu i bogatu kulturu; njezini su duševni horizonti otvoreni i široki, njezino oko je bistro i pronicavo, srce dosta veliko da može zadrhtati za sve ljudsko, duh dosta probuđen da može vibrirati sa svim ljudskim težnjama i propinjanjima. Nije, istina, nikakav fenomen znanja, nikakva živa enciklopedija, kakve se znadu naći među nama, ali joj ništa nije nepoznato i strano: ni u povijesti, ni u literaturi, ni u umjetnosti, ni na drugim kulturnim područjima; ima oka za sve što se zbiva u čovječanstvu. Snažno osjeća, kako kršćani ne smiju usred modernog svijeta i njegovog vrenja povući se u neki svoj geto, nego trebaju ići u stopu s modernim kulturnim napretkom, aktivno surađivati u svemu dobrom i pozitivnom. U tom je ona čovjek Drugog vatikanskog koncila i bila bi, bez sumnje za dijalog s današnjim čovjekom. Ona se osjeća jedno s čitavim čovjekom, solidarno sa svim ljudskim. Ali uvjeren sam da ju je u tom spremnom i radosnom prihvaćanju svega što je ljudsko; u toj aktivnoj simpatiji za sve ljudske težnje i pothvate; u toj spremnoj volji sudjelovati na izgrađivanju svijeta - u prvom redu vodila misao na poslanje što ga je Stvoritelj čovjeku u početku dao, a još više misao da je Utjelovljena Riječ Očeva sve ljudsko primila na se, sa sobom ujedinila i sve posvetila. Ako je Bog tako rekao »da« čitavom stvorenju, kako bi čovjek mogao reći »n e«, ostati indiferentan ili skrštenih ruku.

Koliko joj je u tom duhu stalo da suradnica bude sveopće obrazovana, jednakopravni i punovrijedni član ljudske zajednice; koliko primjerom i riječju potiče na stjecanje znanja, na štednju i ekonomiziranje s vremenom da ga se uloži u studij. Ne možda iz neke prirodne ili čak tašte znatiželje, nego s velikim i plemenitim apostolskim duhom. Sjetimo se paragrafa 40. pa 42. »Za apostolat je vrlo važna temeljita katolička naobrazba, ali kao dijete svoga vremena neka se suradnica upozna i sa glavnim strujanjima suvremene moderne misli. Zato neka se služi podesnom literaturom. Neka prati novine, književne i socijalne časopise, te suvremena književna izdanja ... sva interesna područja suvremenog čovjeka ... koncerte, kinopredstave, kazalište, sport, planinarenje ... «

3. No prije svega – sestra Marica je bila **dobar čovjek** – ona je bila dobra.

To je ipak najprivlačivija i najljepša crta na njoj kao čovjeku. Dobra za sve i svima, ali u prvom redu mladeži, napose ženskoj mladeži, djevojačkom svijetu.

Biti dobar čovjek! Taj pojam je dakako dosta neodređen, i dvojica si ga ne zamišljaju jednako; a niti ga jednako ostvaruju. Svako je dobar na svoj individualni način. Ali ono zajedničko i bitno, što mi tražimo i nalazimo kod doista dobrog čovjeka jest: on je sebe zaboravio, zapostavio, ne prijanja uza se, ne vrti se oko sebe, nije zaokupljen samim sobom – on je izašao iz sebe, sebe ostavio ... On nalazi izvan sebe veće, svetije vrednote, koje ga nadilaze; susreće u prvom redu čovjeka – i on ostavlja sebe, izlazi iz sebe da uđe u drugoga, zaboravlja sebe da neprestano misli na drugoga. U svojoj dobrohotnosti i ljubavi on govori s Pavlom: »Tko je slab a ja da nisam slab; tko plače ja da ne plačem s njim ... « Tu crtu nalazimo kod naše Marice. Ona je shvatila da ne možeš istinski biti dobar bez zaboravi na sama sebe, bez žrtvovanja svoga vremena, svoga odmora, svojih

planova, svojih sila i svojega zdravlja. Bez neiscrpive, majčinske strpljivosti sa svim slabima, dosadnima, antipatičnima; te strpljivosti, koja je za njezin živi temperamenat s tako neposrednim reakcijama, još napose morala biti teška. »Najsavršenije pedagoško sredstvo i najbolja metoda apostolata suradnice je Ljubav. Čitavo biće suradnice mora biti prožeto velikom i svetom ljubavlju ... samo s tom ljubavlju u srcu smije se ona približavati bližnjemu ...« Ta ljubav, koja daje tako pronicave oči da odmah razaberemo, što našeg bližnjega tišti, što mu treba; ta ljubav zna s koliko strpljive dobrote »slušati i saslušati«, ta ljubav koja je tako domišljata i tako neutrudiva ... Ta ljubav vi znate, gdje ju je ona učila. Kod Onoga, koji je bio tako neizrecivo dobar ... baš svima ... i koji je »prolazio zemljom čineći dobro«...

4. I na koncu – možda ću vas iznenaditi s još jednom crtom u njezinoj fizionomiji: sestra Marica je bila hrabra i odvažna žena ... Pokazala je to ona u svom apostolskom radu i osvajanju i prije 1939.; pokazala je to za vrijeme ratnih godina: pod nikakvim pritiskom se nije dala uvući u političko vrenje; hrabro se odupirala zapljuskivanju valova poganskog nacionalsocijalizma u pogledu Židova ili uopće neprijatelja ...a pogotovo nakon rata: mislite na njezin nastup u radničkoj dvorani u obranu kardinala Stepinca, njezino očekivanje hapšenja; nastup u sudnici ... s pjesmom Kristu Kralju nakon nepravedne osude ... neustrašivost i poslije povratka, da u takvim okolnostima i s takvim perspektivama misli i ide osnivati Zajednicu. Ne nije to bio nikakvi mladenački, nezreli zanos ... niti tašto i neozbiljno igranje nekog osnivača ... nego je to bilo hrabro i odvažno prelaženje preko svih poteškoća s postojanom voljom da se od Boga postavljeni cilj ostvari ... Ta hrabrost nipošto ne isključuje osjećaje straha i tjeskobe, nego etički i religiozno duboku i jaku volju, koja strah i tjeskobu nadvladava i preko nje prelazi. Nema života bez rizika. Ona je shvatila, da je kršćansko junaštvo i kršćanski riziko: riskirati za Boga sve što nije Bog. Tu hrabrost je ona htjela namrijeti

svojim kćerima, i ne jedanput se na to u pravilima i komentaru na to vraća. Podsjeća ih da im treba hrabrosti da se afirmiraju usred jedne neprijateljske sredine ... za apostolske pothvate i ofenzive ... da i njima vrijede riječi: »šaljem vas kao ovce među vukove ... predavat će vas pred sudove i voditi pred upravitelje i kraljeve ...« Podsjeća ih na najteži možda križ i na hrabrost koja im treba da ga uzmognu pobjednički nositi: na samoću, na koju će biti često osuđene ... prisiljene da se same bore, same odlučuju ...

Daleko od toga, da smo s tim sve rekli. Samo sam upozorio na neke crte, kod kojih mi se pogled zaustavio dok sam si – u vidu ove obnove – refleksijom u svijest dozivao njezin lik. I te su crte lijepe i mogu nas oduševiti, ali još kudikamo ljepše i značajnije su one koje su skrivene ispod svega ostaloga – a to je njezin najosobniji intimni odnos prema Isusu Kristu Kralju – u koga je povjerovala, komu se tako velikodušno predala – iz koga joj je ključala snaga za sve napore i žrtve, koje je njezino zvanje dnevice od nje tražilo.

II. razmatranje

U prvom razmatranju smo gledali, kako je Marica bila sva naravna; kako je u njezinom životu došla do izražaja jedna neosakaćena potpuna, lijepo zaokružena i sretno usklađena ljudska narav. U ovom drugom razmatranju vidimo kako je sestra Marica bila sva v r h u n a r a v n a, kako u njezinom životu dolazi do izražaja čovjek kršćanin.

1. Ona je sva vrhunaravna jer joj je u životu, i teženju, i djelovanju vrlo izrazito Bog - vrhovna vrednota, zapravo jedina prava vrednota, *unicum necessarium*; po kojoj i u kojoj sve druge dobivaju svoj smisao i vrijednost. Rekli smo, kako je bila otvorena za sve; kako je znala vibrirati sa svim ljudskim; oduševiti se u osjećaju prave solidarnosti za

sve ljudsko propinjanje i stvaralaštvo. Pa ipak ona tim ljudskim vrijednostima ne pristupa kao poganin. One za nju nisu ništa aposlutnoga i autonomnoga; nešto što bi neovisno i samo za se imalo neku pravu i trajnu vrijednost. Ona obožava samo jednoga, pravoga i živoga Boga ... Izraele jedan je Bog tvoj, nemaj drugih bogova uza nj! Sve drugo je vrijedno samo u odnosu prema ovom vrhovnom; podređeno ovom vrhovnom; voljeno i cijenjeno, koliko privodi ovom vrhovnom. Unatoč toga što ona ljubi sve ljudsko, sve kulturne vrednote, za sve se aktivno angažira, ona ostaje na dnu duše kraljevski slobodna prema svemu: u kulturnom, nacionalnom, političkom zbivanju ... sve to gleda *sub specie aeternitatis* ... sve to podređuje istinski i praktički traženju Boga ... Voli život, da u njemu i kroz njega traži Boga; voli smrt, jer zna da će ga onda naći. Bog sve u svemu. On jedini - to je prva njezina velika misao, kojom je prožeta; koja njome ravna u životu.

2. Druga velika misao je Krist Kralj i njegovo kraljevstvo. To vrhovno, to sveto, to sveto, to jedino veliko i dragocjeno – utjelovljeno je u Isusu Kristu i njegovom kraljevstvu. Čitajte one lijepe prve stranice »Komentara Pravila«: kako želi da svaka suradnica bude ispunjena i sva obuzeta, da sva gori i plamti istom spoznajom i uvjerenjem ... (Komentar str. 1-3,11).

3. Sestra Marica sve više i sve radije gleda Isusa Krista kao Raspetoga Kralja, u misteriju njegova križa, trpljenja i umiranja. Možda u najranijim godinama ta crta nije toliko izrazita, ali kasnije (vjerojatno pod utjecajem trpljenja i smrti dr. Merza i njegovog gledanja na poziv na trpljenje) sve više i izrazitije, a s godinom 1945. i sa svim onim što je ona donosila, a pogotovo onda kad se u nju počela uvlačiti bolest i kad je sve više mislila na smrt, ta misao, da je Krist raspeti Kralj, da je on s Križa zavladao svijetom, sve više je

zaokuplja. Mislimo na onu poruku njezinu za blagdan Krista Kralja 30. X. 1949.; Naš Kralj je razapet na križu. Na križu počinje Njegovo kraljevstvo, u križu je njegov sadržaj, križ je znak prepoznavanja – *signum* kršćanina, najveći Božji dar, mjerilo naše ljubavi prema Bogu. Ponosimo se, zahvaljujmo ... Naš Kralj to hoće!

4. Misao na Krista Kralja u njegovom mističnom tijelu, Crkvi. Oduvijek je ona bila nošena ljubavlju prema Crkvi. Ta ljubav se još više razvila, postala prosvjetljenija i dublja pod utjecajem dr. Merza. Čitajmo samo iz »Komentara« str. 180 – 185.

5. Vrlo snažna je misao – posve vrhunaravnoga podrijetla – misao i uvjerenje o osobnom pozivu, o posebnoj zadaći, koja je upravo njoj od Providnosti povjerena. Ta je misao neprestano zaokuplja napose kod osnivanja Zajednice. Nije se ona dala na osnivanje Zajednice iz neke naravne aktivnosti, poduzetnosti, iz kakve taštine ... Vjerojatno nikad ne bi došlo do pisanja pravila da je misao »Bog to od mene traži nije stalno progonila«. Jer je bila uvjerenjena u to osobno poslanje, ona je nosila u sebi slutnju i predviđanje, da njezin pothvat – kako god nazivana bio skroman – za sudbinu Crkve kod nas ima uistinu veliko značenje i da će ga budućnost spominjati.

Dozvali smo tako u pamet neke izrazitije, značajnije crte u liku sestre Marice: i one, koje su više u vezi s njezinom naravi i temperamentom, i one koji očitije potječu od Duha Kristova, koji je po krštenju usađen u nju. Nisu naravno i vrhunaravno u njoj dvije odijeljene zone, naprotiv one se međusobno prožimlju i sačinjavaju jedan jedinstveni život. I kad ovako živo evociramo njezin lik u našoj sredini - u času kada obavljamo prvu duhovnu obnovu o desetoj godišnjici njezine smrti, u godini, koja upravo radi toga treba da bude sva posvećena duhovnoj obnovi čitave zajednice -nameće nam se

pitanje: koje bi nam smjernice sama sestra Marica dala za ovo obnoviteljsko nastojanje?

Kada uz pokojnog Merza, tog velikog i vjernog Sina Crkve, zamišljamo i nju, veliku i vjernu kćerku svete Crkve, mislim da se nećemo prevariti, ako pretpostavimo da bi nam za ovogodišnji duhovni rad pokazala onaj isti put, što nam ga pokazuje sveta Crkva okupljena na II. vatikanskom koncilu, naročito u dekretu: *Perfectae caritatis*, koje je nama i upravljen.

Već samim početnim riječima »u težnji za savršenom ljubavlju« Sabor kao da nam doziva u pamet riječi sv. Pavla Timoteju: » Zato te opominjem, da raspiriš Božju milost, koja je u tebi polaganjem mojih ruku ... oslanjajući se na Boga koji nas je spasio i pozvao svetim zvanjem, ne po našim djelima, već po vlastitoj odluci i milosti, koja nam je od vječnosti dana u Kristu Isusu ... « (2 Tim1,6,9).

Sabor nam doziva u pamet ono što je srž našega zvanja i duša svakog redovničkog života: Ljubav – težnja za sve većom, savršenom ljubavlju. Naše zvanje i naš stalež nije nikakva zapovijed, nikakav zakon, nikakav »moraš« – Sve naše zvanje – ako hoćemo da ostane pravo i autentično, onakvo kakvog ga Bog i Crkva hoće, treba da bude nošeno, uvijek i u svemu oživljavano i prodahnuto plemenitošću i velikodušnošću, što nije nego ljubav u svom najljepšem rascvatu i svom najvišem usponu. Naš život i naše zvanje je shvatljivo i prihvatljivo samo kao plemenit odaziv, slobodno predanje u zahvalnoj ljubavi Onome, koji nas je pretekao svojom Ljubavlju, koji nam je iz svojih nepristupačnih visina i svoje neizmjerne udaljenosti došao ususret, stupio vidljivo kao čovjek u našu ljudsku povijest, i otkrivši svoje Srce progovorio jezikom nama shvatljivim: »Gle to Srce, koje te je toliko ljubilo...«, na nama se osobno zaustavio, nama lično upravio svoj poziv: »Idi, prodaj što imaš, dođi, slijedi mene ... « Sabor naše zvanje gleda u tom svjetlu i u toj perspektivi: kao plemenito predanje Kristu, najtjesnije povezivanje i sjedinjenje s Njim, život u nasljedovanju Njega; u slobodi i samoodlučivanju jedne zrele,

punoljetne ličnosti, koja se po vjeri, pouzdanju i ljubavi predaje Bogu, koji nam u Kristu dolazi ususret. Obnoviti se duhovno u svjetlu riječi: *perfectae caritatis* – znači obnoviti se u svijesti svog osobnog dostojanstva, svoje slobode i odgovornosti; obnoviti se u vjeri i ljubavi prema Kristu; obnoviti se u vjeri u svoj osobni poziv i osobno poslanje u Kristu.

Troje nam posebno preporuča Sabor u tu svrhu:

1. Često i ponovno navraćanje k Isusu evanđelja. U vezi s tim morali bismo opet i opet čitati i meditirati što nam Sabor govori o čitanju i meditiranju riječi Božje u svojoj konstituciji *Dei Verbum* – Božju riječ, osobito u VI. Poglavlju : Sveto pismo u životu Crkve.-

2. Što tjesnije povezivanje i što potpunije stapanje našega duhovnog života sa životom Crkve: liturgijskim, sakramentalnim ponajprije – a onda i sa svom ostalom djelatnošću, težnjama, borbama Crkve.

3. Vraćanje na naše vlastite početke: u uvjerenju, da je duh naše ustanove kao posebna karizma, posebno obiteljsko blago i sveta obiteljska baština, kojom treba da se Ustanova na svom putu kroz povijest hrani, jača i uzdržava; gdje treba da nađe svjetlo i smjernice za život i rad Zajednice i svake pojedine članice, da je ta karizma sadržana u našim Konstitucijama i u onom duhu, kojim je te Konstitucije Utemeljiteljica prodahnula, kojim ih je ne samo u svom pisanom komentaru, nego čitavim svojim životom i svojom smrću protumačila.

